

Beretning 2026 Foreningen af Grundtvigske Valg-og Frimenigheder Generalforsamling afholdt ved Årsmøde i Holstebro Valgmenighed.

Tak for ordet

– og tak til Holstebro for at lægge hus til og for et godt årsmøde indtil videre –

Og hvor er det godt at opleve så mange er mødt op til årsmøde i år

– det kan vist ikke understreges nok hvor vigtigt det er at mødes - vigtigt at opleve at de grundtvigske menigheder lever og bakker op og bærer ved til de folkelige fællesskaber.

For om ikke nogen er vi i de frie kredse - vores menigheder og de frie skoler, os der stadig i det daglige ihærdigt arbejder på at løfte et folkeligt fællesskab – eller bidrage til civilsamfundet – som man måske ofte kalder det i dag

– ikke alene – men som en vigtig og værdistærk folkelig bærepille

For vores land vores demokrati vores fællesskab kan ikke undvære folkelighed.

Det er pointen i historiker Christian Egander Skovs bog ”folkeligt skal alt nu være” som udkom 1. maj, - hvor han har et nødvendigt og kritisk blik på demokratiets rolle i dag – med den pointe at

”den folkelige deltagelse i demokratiet er blevet udhulet gennem teknokratisering, afpolitisering og en voksende afstand mellem elite og brede befolkningslag”.

Og det er alvorligt for når folkeligheden forsvinder opstår der i stedet et tomrum, som fyldes af enten populisme og smarte replikker eller elitemagt.

Og hans pointe er

”at folkestyret ikke kan overleve uden et folk, der faktisk er til stede – ikke blot som vælgere eller forbrugere, men som borgere, der deltager, tager ansvar og ser sig som en del af et fælles politisk skæbnefællesskab”.

Danmark har fået et demokratisk problem. For folkeligheden er ikke længere tydeligt tilstede. Bevidstheden om at høre til i fællesskaber der bæres af fælles værdier er ikke længere reglen – vi går til fitness og ikke til foreningsgymnastik !

Men sagen er at uden folkelighed intet demokrati.

Men hvad kommer det de Grundtvigske valg- og frimenigheder ved – vi er jo ikke som sådan politiske foreninger –

Men dog netop

– for folkelighed er jo alle de forpligtende fællesskaber, hvor folk mødes i foreningskulturer, i arbejdet med at skabe gode skoler for vores børn så de kan møde vedkommende og engagerende viden og skabe møder i et vedkommende åndsliv og dermed jo OGSÅ i kirkelivet. Og demokratiet lever af at der er et myndigt læfolk – men alt hvad det er

Som frie menigheder har vi netop en vigtig opgave i ikke at løfte WIFM (Whats in it for me - spørgsmålet – men WIFU – whats ind it for us – spørgsmålet

sådan som Grundtvig netop understreger det i utallige salmer hvor vi lærer at synge vi og ikke jeg

– De frie menigheder bygger netop på et menighedsfællesskab der er sammen om lytte og drøfte og diskutere og tage til os, hvad Vorherre har sat os i verden for – ikke individuelt eller ikke kun individuelt, men netop i forpligtende fællesskaber med skaberværket.

– Jeg skal ikke sige, at det ikke sker i sognemenighederne – men det der netop kendetegner vores frie menigheder, er vel at vi dels mødes om forkyndelsen og sakramenternes nådige tilgivelse, men jo også mødes i højskolelignende fællesskaber med plads til at drøfte både tro og eksistens og alt hvad der i øvrigt hører til at være folkeligt (og politiske) engageret –

Alt sammen for at vække og løfte os mennesker til hvad må kalde et folkeligt fællesskab, der skal danne skjoldmur mod populisme og elitens magt – og sikre friheden i folkestyret

Men når det gælder os - kræver det at vi fungerer som menighedsfællesskaber, at vi tager ansvar for livet i menighederne for forkyndelsen og arbejdet om kirkelivet og bakker op om de arrangementer der i øvrigt er.

Og det kræver at vi er nogen der er Os–

Og det er ingen hemmelighed at vi stadig har et lavt faldende i medlemstal i vores menigheder – ikke overalt, men mange steder –

Derfor har vi i foreningen valgt at sætte fokus på fødekæden.

Dels Hvordan får vi unge familier og unge i det hele taget til at melde sig ind og forpligte sig – og alt fald ikke meldes sig ud. I november sidste år holdt vi et meget inspirerende møde i Ryslinge om emnet – først med input fra Ryslinge Valgmenighed og Sdr Nærå og derefter en meget givende samtale –

Det er et vigtigt arbejde og som i kan se på dagsordenen – foreslår vi i bestyrelsen at vi økonomisk støtter udvikling af projekter der kan inspirere og gavne projekter med det fokus – til glæde for alle menigheder.

Vi havde på mødet også fokus på marketing og kommunikation –noget tyder på at vi ikke længere kan nøjes med et foldet A4 ark som blad.

Hvis vi skal nå potentielle medlemmer, skal de nås ad 7 forskellige kanaler – fik vi at vide – der er mange gentagelser – blad, omtale fra prædikestil, nyhedsbrev, face book – avis – opslag opslag opslag – mindre kan måske gøre det – men det er nok rigtigt at fokusere på hvordan vi fortalt om os – en opfordring til at dele

Alt i alt et virkeligt godt og inspirerende møde – som i øvrigt resulterede i at vi til november d. 7 – på opfordring inviterer igen – denne gang med fokus på nye(re) bestyrelsesmedlemmer – det er allerede på hjemmesiden – men sæt kryds vi skriver ud

Et andet projekt der er på vej, er en udgivelse om at udvikle samarbejdet mellem de frie menigheder og de friskoler – et samarbejde der jo altid har været oplagt – hvor det geografisk har kunnet lade sig gøre, men som mange steder ikke længere er helt så naturligt. Det en et projekt støttet af Grundtvigs fond og et samarbejde med danske friskoleforening, arkivet i Ollerup og os – 90000kr – færdigt til efteråret. – udgivelsen fokusere på det vi er fælles om – fortælling, sang og ritualer – men indeholder desuden overvejelser over hvorfor demokratiet og skolen har brug for religion – herudover har vi interviews med forskellige menigheder/skoler hvor der er et godt samarbejde og hvor er samarbejde ville være en god ide

I bestyrelse har vi desuden haft endnu en tur omkring pensionsordningen, da det viser sig at den nuværende ordning kun gælder de menigheder der da ordningen blev vedtaget havde præst ansat i ordningen – Pia er på sagen – men næb og klør

- Men vi kommer muligvis til at skulle søge professionel juridisk bistand – som i givet fald kommer til at koste foreningen

Et andet større område angår mest vores frimenigheder

Som nævnt i den skriftlige beretning arbejder vi stadig intensivt på at få de evangelisk-lutherske frimenigheder – så vel de missionske som vores grundtvigske – til at få en særstilling i Trossamfundsloven. Sammen med Hans-Ole Bækgaard, formand for Indre Mission arbejder Laura og jeg på sagen. Det indebærer bl.a at oplyse folketingets kirkeordførere samt landets biskopper om vores særkende og eksistens. Nu er der sammensat et nyt Folketing, og vi venter på at få et overblik over de forskellige kirkeordførere, der nu skal udpeges. Nogle partier har allerede fundet nye kirkepolitiske ordførere, så dem er vi i gang med at være i dialog med. Vi må til stadighed fastholde, at vi i de evangelisk-lutherske frimenigheder har og altid har haft en række særrettigheder, der har været betinget af relation til folkekirken.

På et møde i den smukke bispegård i Viborg mellem Aalborgs biskop Thomas Reinholdt Rasmussen, Viborgs biskop Henrik Stubkjær, Hans-Ole Bækgaard, Laura og jeg blev det drøftet, at vi ville stå meget stærk, hvis vi kunne finde de dokumenter, der dels lovgivningsmæssigt berettiger frimenighedernes eksistens samt frimenighedspræsternes ret til at bære folkekirkens tjenestedragt – præstekjolen.

Ved en ihærdig søgen, har vi fra vores side i Rigsarkivet fundet frem til to vigtige dokumenter. Det ene er ”Lov om adgang til at danne menigheder udenfor folkekirken” fra 15. maj 1874. Her er 7 paragraffer, hvor det ved kongelig resolution fastslås i § 1, at: ”Enhver menighed, der bekender sig til den evangelisk-lutherske lære, kan danne selvstændige menigheder, når den har vedtaget en vedtægt, der indeholder bestemmelser om menighedens styrelse og forholdet mellem menigheden og dens præst” – og nok så vigtigt i vores sammenhæng § 6 – ”Præster, der kaldes af en sådan menighed, er ikke embedsmænd i statens tjeneste, MEN – nyde de samme rettigheder, som loven tilkommer præster i anerkendte trossamfund”.

Desuden har der være en samtale og endda sat spørgsmålstegn ved frimenighedspræsternes tilladelse til at benytte folkekirkens tjenestedragt. Og her fandt vi en bekendtgørelse af 29. juli 1912 angående frimenighedspræsters benyttelse af tjenestedragten. Og her står specifikt i § 1: ”Præster ved anerkendte evangelisk-lutherske frimenigheder kan meddeles tilladelse til at

bære den for præster i folkekirken foreskrevne tjenestedragt ved udførelse af kirkelige handlinger.”

Så er det på plads! Vi arbejder stadig i vores arbejdsgruppe på nu at få sammenskrevet et papir, hvor vi haler alle de forskellige paragraffer ind fra forskellige lovgivninger, så vi har et fuldt overblik og argumenter for, at de evangelisk-lutherske frimenigheder kan opnå den særstatus i Trossamfundsloven, som vi berettiget mener, de skal have.

Men lige nu – ja, vi venter dels på en ny kirkeminister og hvem, der bliver kirkepolitiske ordførere – ”Kamp må der til, skal livet gro – ikke kun kamp for dagligt brød, men for frihed i liv og tro! – thi evig stilstand er død” – Og, vi kæmper videre!

For sådan er det at bære en folkelighed – at kæmpe videre for det vi tror på og som giver mening – men de kampe kan vi ikke tage alene – der er det vigtigt vi står samme – men ligesindede i de fri kredse – og lokalt hvor vi har fællesskaber at skulle være om og passe på –

Så godt i der og godt i fortsætter kampen

Tak til bestyrelsen

Pia for al det økonomiske og det juridiske.

Torsten for hjemmeside og nyhedsbreve – dejligt at have dig bord

Henrik for Facebook og særligt remtræk til frimenighederne og for det store arbejde med årsskriftet.

Og tak til Ole

Tak til jer for arbejdsopgaver

– der holder os vågne og skarpe

Laura Lundager, formand

Henrik Jensen, næstformand